

श्री ५ को सरकार

[कानून तथा न्याय मन्त्रालय]

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले बनाइबक्सेको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छः-

२०३० सालको ऐन नं. २३

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि तरनारायणेश्वर विविध विरदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर प्रोज्ज्वलराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीबन्धुमहाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

नेपाल कारखाना र कारखानामा काम गर्ने मजदूरसम्बन्धी

ऐन, २०१६ लाई संशोधन गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावनाः— नेपाल कारखाना र कारखानामा काम गर्ने मजदूरसम्बन्धी ऐन, २०१६ (यसपछि मूल ऐन भनिएको) लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः— (१) यस ऐनको नाम “नेपाल कारखाना र कारखानामा काम गर्ने मजदूरसम्बन्धी (दोस्रो संशोधन) ऐन, २०३०” रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. मूल ऐनको दफा २ मा संशोधनः— (१) मूल ऐनको दफा २ को खण्ड (क), (छ) र (ज) को सट्टा बेहायको खण्ड (क), (छ) र (ज) राखिएको छः-

(क) “कारखाना” भन्नाले दशजना वा सोभन्दा बढी मजदूरले यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले बाह्र महीना अधिसम्मको जुनसुकै मितिमा काम गरेको वा हाल काम गरिरहेको र कुनै भागमा शक्ति वा विना शक्तिको मद्दतले उत्पादन कार्य भइरहेको वा साधारणतः उत्पादन कार्य हुने घर जग्गा र त्यसभित्र पर्ने मेशिन वा मालसामान सम्झनु पर्छ र दशजनाभन्दा कम मजदूरले काम गरेको भएपनि श्री ५ को सरकारद्वारा स्थापित औद्योगिक क्षेत्रभित्रको कारखानालाई समेत जनाउँछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(छ) “मजदूर” भन्नाले कुनै उत्पादन कार्य वा त्यस्तो उत्पादन कार्य भइरहेको वा त्यस्तो उत्पादन कार्यको निमित्त प्रयोग भएको घर जग्गा वा मेशीनरी वा त्यसको कुनै भागको सर-सफाई गर्ने काम वा त्यस्तो उत्पादन कार्य विषयसंग सम्बन्धित वा आकस्मिक श्रम कुनै किसिमको काम गरे बापत वेतन वा ज्याला दिई काममा लगाइएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(ज) “कारखाना निरीक्षक” भन्नाले श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी कुनै इलाकाको निमित्त नियुक्त गरेको निरीक्षक सम्झनु पर्छ र त्यसरी कुनै निरीक्षक नियुक्त नहुन्जेलसम्म सम्बन्धित इलाकाको प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई जनाउँछ ।

(२) मूल ऐनको दफा २ को खण्ड (त) पछि देहायको खण्ड (थ) थपिएको छ :-

(थ) “श्रम विभाग” भन्नाले श्री ५ को सरकारको श्रम विभाग सम्झनु पर्छ ।

३. मूल ऐनको दफा ३ मा संशोधन:- (१) मूल ऐनको दफा ३ को उप-दफा (१) को खण्ड

(क) को सट्टा देहायको खण्ड (क) राखिएको छ:-

(क) कुनै घर जग्गामा कारखाना खडा गर्न वा बनाउन वा त्यस्तो खडा गरेको वा बनाएको कारखानालाई बढाउन वा अन्यत्र सार्ने श्री ५ को सरकार वा कारखाना निरीक्षकबाट पूर्व अनुमति लिनु पर्नेछ ।

(२) मूल ऐनको दफा ३ को उप-दफा (२) को सट्टा देहायको उप-दफा (२) राखिएको छ:-

(२) कुनै घर जग्गामा कारखाना खडा गर्ने वा बनाउने वा खडा गरेको वा बनाएको कारखानालाई बढाउने वा अन्यत्र सार्ने अनुमति वा कुनै कारखानाको इजाजत-पत्र दिन वा दर्ता गर्ने कारखाना निरीक्षकले इन्कार गरेमा त्यसबाट मर्का पर्ने व्यक्तिले त्यस्तो इन्कारी आदेश गरेको तीस दिनभित्र श्री ५ को सरकार छेउ पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

४. मूल ऐनको दफा ३ पछि थप:- मूल ऐनको दफा ३ पछि देहायको दफा ३ क. र ३ ख. थपिएको छ:-

३ क. सिसाना नजिक कारखाना खडा गर्न नहुने:- कारखाना खडा गर्दा सिसानाबाट कमसेकम आठ किलोमीटर टाढा पर्ने गरी खडा गर्नु पर्नेछ ।

३ ख. मोटर वर्कशपमा पार्किङको व्यवस्था हुनु पर्ने:- मोटर वर्कशप खोल्दा सो वर्कशपमा मर्मत गर्ने ल्याउने सवारीहरू राख्नको निमित्त आफ्नै पार्किङको व्यवस्था गरेको हुनु पर्नेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

५. मूल ऐनको दफा ५ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा ५ को खण्ड (ग) पछि देहायको खण्ड (घ) थपिएको छ:-

(घ) ब्याएलर जाँच गर्ने,

तर, आवश्यक ठहराएमा श्रम विभागले अन्य कुनै विशेषज्ञ खटाई ब्याएलर जाँच गराउन सक्नेछ र त्यस्तो जाँच गर्ने विशेषज्ञको पारिश्रमिक श्रम विभागले तोकेबमोजिम सम्बन्धित कारखानाको व्यवस्थापकले तिर्नु पर्नेछ ।

६. मूल ऐनको दफा ५ पछि थप:- मूल ऐनको दफा ५ पछि देहायको दफा ५ क. थपिएको छ:-

५ क. श्रम अधिकृतको नियुक्ति:- (१) श्री ५ को सरकारले आवश्यकतानुसार कुनै खास इलाकाको निमित्त श्रम अधिकृतको नियुक्ति गर्ने वा अन्य कुनै अधिकृतलाई श्रम अधिकृतको काम गर्ने गरी तोक्न सक्नेछ ।

(२) श्रम अधिकृतको काम, कर्तव्य तथा अधिकार तोकिएबमोजिमको हुनेछ ।

७. मूल ऐनको दफा १२ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा १२ को सट्टा देहायको दफा १२ राखिएको छ:-

१२. वासस्थान र चमेनागृहको प्रबन्ध:- (१) कारखानाको मालिकले मजदूरको लागि स्वास्थ्य-दायक वासस्थानको व्यवस्था गर्ने प्रत्येक वर्ष कारखानाको कूल नाफा (ग्रस प्रोफिट) को पाँच प्रतिशतमा नघट्ने गरी श्री ५ को सरकारले तोकेबमोजिमको दरले रकम छुट्याई वासस्थानको प्रबन्ध क्रमशः गर्दै लैजानु पर्नेछ ।

(२) एकसय वा सोभन्दा बढी मजदूरहरू एकै समयमा काम गर्ने कारखानामा सो कारखानाको व्यवस्थापकले चमेनागृहको व्यवस्था गरी दिनु पर्छ ।

८. मूल ऐनको दफा २० मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा २० मा रहेको “चोट-पटक लागी ४८ घण्टाभन्दा बढी काम गर्न असमर्थ हुन गएमा” भन्ने वाक्यांशको सट्टा “चोट-पटक लाग्न गएमा” भन्ने वाक्यांश राखिएको छ ।

९. मूल ऐनको दफा २० क. मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा २० क. मा प्रयोग भइरहेको “कारखाना निरीक्षक” भन्ने शब्द पछि “वा श्रम विभागले खटाएको अधिकृत” भन्ने शब्दहरू थपिएको छ ।

१०. मूल ऐनको दफा २१ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा २१ को सट्टा देहायको दफा २१ राखिएको छ:-

२१. सप्ताहमा काम गराउने घण्टा र दिन:- कुनै पनि मजदूरलाई कुनै सप्ताहमा चवालीस घण्टाभन्दा बढी काम गर्न बाध्य गर्न हुँदैन र सप्ताहमा डेढ दिन छुट्टी दिनु पर्छ ।

११. मूल ऐनको दफा २२ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा २२ को सट्टा देहायको दफा २२ राखिएको छ:-

२२. प्रतिदिन काम लगाउने घण्टा:- दफा २१ को अधीनमा रही कुनै पनि मजदुरलाई प्रतिदिन आठ घण्टाभन्दा बढी कारखानामा काम गर्न बाध्य गर्न हुँदैन ।
१२. मूल ऐनको दफा २४ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा २४ मा रहेको "१० घण्टा वा कुनै सप्ताहमा चवन्न घण्टा" भन्ने बाक्यांशको सट्टा "आठ घण्टा वा कुनै सप्ताहमा चवालीस घण्टा" भन्ने बाक्यांश राखिएको छ ।
१३. मूल ऐनको दफा २६ पछि थप:- मूल ऐनको दफा २६ पछि देहायको दफा २६ क. थपिएको छ:-
२६ क. तोकिएको अवस्थामा गैर-नेपाली नागरिकलाई काममा लगाउन सकिने:-
तोकिएबमोजिमको अवस्थामा बाहेक गैर-नेपाली नागरिकलाई कारखानामा काममा लगाउन हुँदैन ।
१४. मूल ऐनको दफा ३० मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा ३० को सट्टा देहायको दफा ३० राखिएको छ :-
३० निवृत्तभरण, उपदान र सञ्चय कोषको सुविधाहरू:- कारखानाका कर्मचारीहरूको निमित्त तोकिएबमोजिमको निवृत्तभरण, उपदान र सञ्चय कोष र प्रसूति सहायताको प्रबन्ध कारखानाको व्यवस्थापकले गर्नु पर्छ ।
१५. मूल ऐनको दफा ३६ मा थप:- मूल ऐनको दफा ३६ को उप-दफा (१) को अन्तमा देहायको प्रतिबन्धात्मक बाक्यांश थपिएको छ:-
तर, खण्ड (क), (ख) र (ग) बमोजिम कट्टी गर्नु अघि श्रम विभागको सहमति लिनु पर्नेछ ।
१६. मूल ऐनको दफा ४३ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा ४३ मा रहेको "कटौती गर्ने आवश्यकता भएमा" भन्ने बाक्यांश पछि "वा कारखाना सञ्चालन गरी राख्न नसकिने विशेष परिस्थिति आईपरेमा" भन्ने बाक्यांश थपिएको छ ।
१७. मूल ऐनको दफा ४७ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा ४७ को उप-दफा (१) को सट्टा देहायको उप-दफा (१) राखिएको छ:-
(१) दफा ४३, ४४, ४५ र ४६ मा लेखिएका कुराहरू मौसमी वा कहिलेकाँही मात्र काम हुने किसिमको कारखानालाई लागू हुने छैन ।
१८. मूल ऐनको दफा ५१ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा ५१ को सट्टा देहायको दफा ५१ राखिएको छ:-
५१. खराब आचरण बापत वर्खास्त गर्ने र त्यस उपरको उजुरी:- (१) कारखानाको कुनै कर्मचारीहरूलाई खराब आचरण बापत पहिलो पटक नसीहत दिइनेछ र दोस्रो पटक भए एक हप्तासम्म जगेडावा राख्न वा पूर्व सूचना बिना वा सूचना बापत दिनु पर्ने क्षतिपूर्ति नदिई वर्खास्त गर्न सकिनेछ ।

(२) यस दफाको प्रयोजनको लागि निम्नलिखित कार्यहरू खराब आचरण मानिने छन्:-

- (क) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम, आदेश वा निर्देशनहरूको जानाजानी उल्लङ्घन वा अवहेलना गरेमा,
- (ख) उपयुक्त अधिकारीबाट स्वीकृति नलिई बराबर काममा गैर-हाजिर भएमा वा बराबर हाजिर हुन पर्ने समय नाघी हाजिर हुने गरेमा,
- (ग) कारखानाको सम्पत्ति चोरी गरेमा वा कारोबारमा फरेव वा बेइमानी गरेमा,
- (घ) आफ्नो काममा हेलचक्र्याइँ गरेमा वा कारखानाभित्र हूलदङ्गा वा अनुशासन तोड्ने कुनै काम कारवाई गरेमा,
- (ङ) एकै किसिमको कसूरमा बराबर सजाय पाएमा,
- (च) घुस लिने-दिने गरेमा ।
- (छ) कारखानाको नियम, विनियम, आदेश वा निर्देशनहरूको बराबर उलङ्घन वा अवहेलना गरेमा ।

(३) उप-दफा (१) बमोजिम वर्खास्त गरिएको कर्मचारीलाई चित्त नबुझेमा निजले त्यस्तो वर्खास्त गर्ने निर्णयको सूचना दिइएको मितिले ३५ दिनभित्र कारखाना निरीक्षक मार्फत श्रम विभागमा उजूर गर्न सक्नेछ ।

(४) उप-दफा (३) बमोजिम उजूरीको सम्बन्धमा श्रम विभागले दिएको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

१६. मूल ऐनको दफा ५२ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा ५२ को सट्टा देहायको दफा ५२ राखिएको छ:-

५२. हडताल वा कार्य सुस्ती गर्न सूचना दिनु पर्ने:- (१) कुनै सेवा वा उद्योगसम्बन्धी कारखानामा काम गर्ने मजदूरहरूले आफ्नो जायज मागहरू पूरा गराउने अन्य कानूनी उपाय अपनाउँदा पनि कारवाई नभई हडताल वा कार्य सुस्ती (स्टो डाउन) गर्न चाहेमा त्यसको कम्तिमा पन्ध्रदिन अघि सो गर्नु परेको कारण र आफ्नो माग सहितको सूचना श्रम विभाग र सम्बन्धित कारखानाको व्यवस्थापकलाई दिनु पर्छ ।

(२) उप-दफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तोकेको आवश्यक सेवा वा उद्योगसम्बन्धी कारखानामा काम गर्ने मजदूरहरूले हडताल वा कार्य सुस्ती गर्न पाउने छैनन् ।

(३) उप-दफा (१) बमोजिम गरिने भनिएको वा चालू गरिएको हडताल वा कार्य सुस्तीले देशको शान्ति सुरक्षा खलल पार्न सक्ने संभावना देखिएमा वा देशको आर्थिक हितको प्रतिकूल हुने भएमा त्यस्तो हडताल वा कार्य सुस्तीलाई श्री ५ को सरकारले कुनै समयमा पनि अवैध भनी घोषित गर्न सक्नेछ ।

२०. मूल ऐनको दफा ५२ पछि थप:- मूल ऐनको दफा ५२ पछि देहायको दफा ५२ क. थपिएको छ:-

५२ क. मजदूरहरूले गर्न निषेध गरिएको काम र दण्ड सजाय:- (१) कारखानाको कुनै मजदूरले देहायको कुनै काम गर्न हुँदैन:-

- (क) कारखानाको मजदूरहरूको हित, सुरक्षा र स्वास्थ्य रक्षाको लागि कारखानामा राखिएको कुनै चिज वस्तुलाई जानी-जानी दुरुपयोग गर्न वा नोक्सानी पुर्याउनु,
- (ख) कारखाना वा कारखानामा रहेको मेशिनरी वा त्यसको कुनै पार्ट पूर्जा वा कारखानामा उत्पादनको सिलसिलामा प्रयोग गरिने कच्चा पदार्थ वा उत्पादन गरिएको वस्तुलाई जानी-जानी तोडफोड गरी वा अन्य कुनै प्रकारले क्षति पुर्याउनु,
- (ग) आफैं वा अरु कुनै व्यक्तिलाई खतरा हुने गरी जानी-जानी वा मनासिब कारण बिना कुनै काम गर्न,
- (घ) घेराउ गर्न वा सो गर्न अरुलाई प्रोत्साहन दिन,
- (ङ) सूचना दिई हडताल वा कार्य सुस्ती गर्नु पर्नेमा सूचना नदिई वा हडताल वा कार्य सुस्ती गर्न नपाउने सेवा वा उद्योगसम्बन्धी कारखानामा हडताल वा कार्य सुस्ती गर्न वा अवैध भनी घोषित गरिएको हडताल वा कार्य सुस्तीमा भाग लिन ।

(२) उप-दफा (१) को देहायको कुरा उल्लङ्घन गर्ने मजदूरलाई देहायबमोजिम सजाय हुनेछ:-

- (क) खण्ड (क) वा (ख) उल्लङ्घन गरेमा बिगो भराउनु पर्ने भए सो समेत भराई पाँचसय रूपैयाँसम्म जरिवाना वा तीन महीनासम्म कैद वा दुबै सजाय,
- (ख) खण्ड (ग), (घ) वा (ङ) उल्लङ्घन गरेमा एकसय रूपैयाँसम्म जरिवाना वा एक महीनासम्म कैद वा दुबै सजाय ।

(३) उप-दफा (२) मा लेखिएदेखि बाहेक यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी गरिएको लिखित आदेश वा निर्देशनको विखिलाप कुनै काम गर्ने मजदूरलाई पच्चीस रूपैयाँसम्म जरिवाना हुनेछ ।

(४) कुनै जनाना, नाबालिग वा केटाकेटीले दफा २७ वा दफा २७ क. विरुद्ध कुनै कारखानामा काम गरेकोमा त्यस्तो जनाना, नाबालिग वा केटाकेटीको बाबु, आमा, अभिभावक वा निज उपर नियन्त्रण राख्ने वा निजको ज्यालाबाट सोझै फाइदा उठाउने व्यक्तिको मञ्जुरी वा जानकारी वा गफलतद्वारा त्यसरी कारखानामा काम गरेको प्रमाणित भएमा त्यस्ता बाबु, आमा, अभिभावक वा निज उपर नियन्त्रण राख्ने वा निजको ज्यालाबाट सोझै फाइदा उठाउने व्यक्तिहरूलाई एकसय रुपैयाँसम्म जरिवाना हुनेछ ।

२१. मूल ऐनको दफा ५६ मा संशोधन:- मूल ऐनको दफा ५६ को सट्टा देहायको दफा ५६ राखिएको छ:-

५६. अरु दण्ड सजाय:- (१) यस ऐनको अन्य दफामा लेखिएबमोजिम कसूर गरे बापत हुने खास सजायको व्यवस्था भएकोमा बाहेक यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी गरिएको लिखित आदेश वा निर्देशनको कुनै कुरा उल्लङ्घन गर्ने व्यक्तिलाई त्यस्तो प्रत्येक कसूर गरे बापत कसूरको मात्रा र किसिम अनुसार पाँचसय रुपैयाँसम्म जरिवाना वा एक महीनासम्म कैद वा दुबै सजाय हुनेछ र कसूर प्रमाणित भई सकेपछि पनि कसूर चालू नै राखेमा त्यसरी चालू राखिएको प्रत्येक दिनको निमित्त थप पचास रुपैयाँ जरिवाना हुनेछ ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम कसूर गर्ने व्यक्ति कारखानाको व्यवस्थापक वा प्रबन्धक भएमा त्यस्तो व्यवस्थापक वा प्रबन्धकलाई उप-दफा (१) बमोजिम हुने दण्ड सजायको दोब्बरसम्म सजाय हुन सक्नेछ ।

२२. मूल ऐनको दफा ६० मा थप:- मूल ऐनको दफा ६० को उप-दफा (२) को खण्ड (च) पछि देहायको (छ) र (ज) थपिएको छ:-

(छ) कारखानालाई आवश्यक मजदूरको पूर्ति गर्दा रोजगार सेवा (इम्प्लाइमेण्ट एक्सचेञ्ज) मार्फत सम्पर्क राख्ने ।

(ज) मजदूरहरूलाई तालिम दिने ।

२३. मूल ऐनको दफा ६० पछि थप:- मूल ऐनको दफा ६० पछि देहायको दफा ६० क. र ६० ख. थपिएको छ:-

६० क. श्री ५ को सरकारको अधिकार:- (१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्न श्री ५ को सरकारले आवश्यक ठहराएको निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशन पालन गर्नु सम्बन्धित कारखानाको व्यवस्थापक र मजदूरहरूको कर्तव्य हुनेछ ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम दिएको निर्देशन कार्यान्वयन नगर्ने कारखानाको व्यवस्थापकलाई श्री ५ को सरकारले एक हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा पन्ध्र दिनसम्म कैद वा दुबै सजाय गर्ने वा त्यस्तो व्यवस्थापकको सट्टामा अर्को कुनै प्रतिनिधि खटाई वा अन्य कुनै व्यक्तिको जिम्मा दिई त्यस्तो कारखानाको सञ्चालन गराउने गरी आदेश दिन सक्नेछ ।

६० ख. प्रतिष्ठानमा ऐन लागू गर्ने श्री ५ को सरकारको अधिकार:- (१) श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तोकेको इलाकामा तोकेको मितिदेखि तोकेको प्रतिष्ठानमा यो ऐनको कुनै दफा वा परिच्छेद लागू गर्न सक्नेछ ।

स्पष्टीकरण:- यस दफाको प्रयोजनको लागि प्रतिष्ठान भन्नाले कुनै व्यवसाय वा व्यापार गर्ने उद्देश्य लिई प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम स्थापित भएको कुनै संगठन, संस्था वा तिनको समूहलाई जनाउँछ ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम सूचना प्रकाशित भएपछि त्यस्तो सूचनामा तोकिएको प्रतिष्ठानको सम्बन्धमा यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी भएको आदेश वा निर्देशन लागू गर्ने प्रयोजनको लागि देहायका शब्दहरूको देहायबमोजिमको अर्थ भएको मानिनेछ ।

(क) "कारखाना" भन्नाले "प्रतिष्ठान" सम्झनु पर्छ ।

(ख) "मजदूर" भन्नाले "प्रतिष्ठानको प्रशासकीय काम गर्ने कर्मचारी बाहेक अन्य कामदार" सम्झनु पर्छ ।

(ग) "कारखानाको कर्मचारी" भन्नाले "प्रतिष्ठानको कामदार लगायत प्रशासकीय काम गर्ने सबै कर्मचारी" सम्झनु पर्छ ।

(घ) "उत्पादन कार्य" भन्नाले "प्रतिष्ठान सम्बन्धित व्यवसाय वा व्यापार" सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "मेशीनरी वा मेशीन वा कलपूर्जा" भन्नाले "प्रतिष्ठानको व्यवसायसित सम्बन्धी औजार, उपकरण वा साधन" सम्झनु पर्छ ।

२४. रूपान्तर:- मूल ऐनमा प्रयोग भइरहेका देहायका शब्दहरूको सट्टा देहायका शब्दहरू राखी रूपान्तर गरिएको छ:-

(क) "श्री ५ को सरकारको उद्योग विभाग" को सट्टा "श्रम विभाग" ।

(ख) "मालिक" को सट्टा "व्यवस्थापक" ।

(ग) "स्थानीय इन्स्पेक्टर" को सट्टा "कारखाना निरीक्षक" ।

(घ) "मैनेजर" को सट्टा "प्रबन्धक" ।

(ङ) "इन्स्पेक्टर" को सट्टा "निरीक्षक" ।

आज्ञाले-

लालमोहर सदर मिति- २०३०।१२।११।१

चूडामणिराज सिंह मल्ल
श्री ५ को सरकारको सचिव

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।

282